Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta HE 11/2025 vp (Perheenyhdistäminen)

Hallintovaliokunnan vastinekuuleminen

Johtava asiantuntija Tuuli Tuunanen

23.4.2025

Ehdotetut muutokset

1. **Vähimmäisikävaatimus** puolisoille (38 a §)
   - Koskisi kaikkia perheenkokoajan oleskelulupatyyppejä, ei kuitenkaan Suomen kansalaista

2. **Toimeentuloedellytys** kansainvälistä suojelua saaville alaikäisille (114 §, 114a §, 115 §)
   - Käytännössä edellytystä sovellettaisiin toissijaista suojelua saaneisiin alaikäisiin perheenkokoajiin sekä toisen vanhemman kanssa maassa oleskeleviin pakolaisiin

3. **Asumisaikavaatimus** (114 §, 114 a §, 115 §)
   - Koskisi kansainvälistä suojelua saaneen perheenkokoajan perheenjäsentä ja muuta omaista niin, että perheenkokoajan oleskeltava Suomessa oleskeluluvalla vähintään 2 vuotta

4. **Alaikäisyyden määrittäminen** (38 §)
   - Lapsen alaikäisyys määrittyy sen ajankohdan mukaan, jolloin turvapaikan saaneen perheenkokoajan suojeluhakemus on tullut vireille

5. **Kansanterveydellinen syy** (114 §, 114 a §)
   - Poistetaan kansanterveydellinen syy kv. suojelua saaneen henkilön oleskeluluvan edellytyksistä
   - Edelleen peruste maahantulo epäämiselle

Lausunnot

Yleistä

- Perustuslakivaliokunnan lausunto 11/2025 vp
- Lausunnot: oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Maahanmuuttovirasto, Poliisihallitus, Suojelupoliisi, Yhdenvertaisuusvaltuutettu, Lapsiasiavaltuutettu, Kuntaliitto, Pakolaisneuvonta

Sisäministeriön kanta:

➢Ei ehdoteta muutoksia pykäliin

➢Muutamia selkeytyksiä koskien pykälien tulkintaa

PeVL 11/2025 vp

- Valiokunnan kannanotto pyydettiin erityisesti yhdenvertaisuuden (PL 6 §) perhe-elämän suojan (PL 10 §) sekä lapsen oikeuksien ja edun toteutumisesta
- **Valiokunta esitti, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä**
- Kuitenkin:
  - Lapsen alaikäisyyden määrittäminen (38 §): Yhdenvertaisuuden kannalta parempi vaihtoehto olisi kuitenkin **turvapaikanhakijana Suomeen saapuneiden ja kiintiöpakolaisten yhdenmukainen kohtelu**
  - Perheenyhdistämistä koskevassa päätöksenteossa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen määräyskiin ja otettava huomioon ulkomaalaislain 6 §:n sääntely lapsen edusta sekä **painotti lapsen edun huomioon ottamista edelleen**
- **Sisäministeriön kanta:**
  - ➢ Kyse ei säätämisjärjestyskysymyksestä, joten ei ehdoteta pykälämuutoksia

Ehdotettujen muutosten tavoitteet ja vaikutukset

- Ehdotettujen muutosten hyväksyttävä tavoite ja tarpeellisuus ja tarkoituksenmukaisuus tavoitteen saavuttamiseksi (esim OM, YVV, Laps.valt, Kuntaliitto jne.)
- Suhde kansainvälisten ihmisoikeussopimusten velvoitteisiin ja niiden valvontakäytäntöön kanssa (OM)

- **Sisäministeriön kanta:**
  - Esityksen tavoitteet: kotoutumisen edistäminen; yhteiskunnallisesti ja yksilön näkökulmasta haitallisten ilmiöiden kitkeminen esim. lasten käyttäminen maahantulon välineenä, pakko- ja lumeavioliitot; sisäisen turvallisuuden parantaminen; perheenyhdistämispolitiikka ja -lainsäädäntö verrokkimaiden yleiseurooppalaiselle tasolle
  - Ehdotetut muutokset ovat tiettyihin kohderyhmiin kohdennettuja täydentäviä keinoja em. tavoitteiden saavuttamiseksi
  - HaVM 11/2016 vp: Kansallisesti otetaan huomioon kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja niistä seuraavia tarpeita tarkistaa kansallista lainsäädäntöä suhteessa muihin unionin jäsenvaltioihin

Lapsen oikeudet ja etu

- PeVL 11/2025 vp
- Lapsen oikeudet tulee turvata riippumatta lapselle myönnetystä suojeluasemasta (mm. Laps.as.valt.)
- Lasten asema ja moninaiset syy sille, että lapset joutuvat eroon perheestään (mm YVV)

- **Sisäministeriön kanta:**
  - Tavoite on, että muutokset vähentäisivät kannustimia lasten hyväksikäyttöön
  - Kaikki säännökset sisältävät erityisiä elementtejä, joilla varmistetaan lapsen edun toteutuminen:
    - Puolisoiden vähimmäisikävaatimus: Ei erillistä poikkeamisperustetta, mutta muutos ei vaikuta oleskeluluvan myöntämiseen lapsen ja huoltajan välillä
    - Toimeentuloedellytys: Poikkeaminen lapsen edun perusteella
    - Asumisaikavaatimus: Poikkeaminen lapsen edun perusteella

Suojeluasemien eriytyminen

- Toimeentuloedellytys, asumisaikavaatimus ja alaikäisyyden määrittäminen asettavat eri suojelutaustaiset erilaiseen asemaan (useat lausunnonantajat)

- **Sisäministeriön kanta:**
  - Perheenkokoajan oleskelun peruste vaikuttaisi aiempaa enemmän siihen missä vaiheessa ja millaisilla edellytyksillä perheenjäsen voisi hakea perheenyhdistämistä
  - Turvapaikka ja toissijainen suojelu ovat kaksi erillistä suojelukategoriaa, joiden edellytykset suojelun saamiselle ovat erilaiset ja myönnetyt suojeluasemat ovat oikeudellisesta näkökulmasta erilaiset
  - Eriytyminen perustuu perheenyhdistämisdirektiivin kansallisen liikkumavaran käyttämiseen. Muutosten vaikuttavuus on sidoksissa tiukennusten mahdollisimman laajaan soveltamisalaan, joten eri suojeluasemien erilaista kohtelua voidaan pitää oikeasuhtaisena ja perusteltuna.
  - Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt ongelmallisena - joskin huomauttanut alaikäisyyden määrittämisen soveltamisalasta (PeVL 11/2025 vp)

Muutos 1: Vähimmäisikävaatimus (38 a §)

- Vaatimuksen yhteensovittaminen toimeentuloedellytystä koskevaa kolmen kuukauden määräajan (114.3 §) kanssa sekä perhesideperusteisen hakemuksen 9 kuukauden käsittelyaikaa koskevan vaatimuksen kanssa (69 a §) (OM)
- Ratkaisu pidentää hakemusten käsittelyaikoja, myös tilastoissa (Migri)
- Ei poikkeamismahdollisuutta lapsen edun perusteella (Migri)

- **Sisäministeriön kanta:**
  - Tilanteessa on kyse on 69 a §:ssä tarkoittamasta yli yhdeksän kuukauden käsittelyajan mahdollistavasta *poikkeuksellisesta olosuhteesta*, koska tavoitteena on varmistaa hakijan oikeuksien täysimääräinen toteutuminen
  - Ei sinänsä estettä toisenlaiselle lakitekniselle ratkaisulle
  - Tilanteita vähän, joten vaikutus tilastollisiin käsittelyaikoihin on pieni
  - Ei vaikuta lapsen ja vanhemman väliseen perhesidehakemukseen, lapsen etu aina arvioitava

Muutos 2: Toimeentuloedellytys (114 §, 114a §, 115 §)

- Tavoiteltavan muutoksen tarkoitus huomioiden edellytykseen sisältyvä poikkeamismahdollisuus (OM)
- Lisäisi todennäköisesti jonkin verran ilman huoltajaa maassa elävien alaikäisten ja nuorten aikuisten määrää, josta seuraa lisäresurssitarpeita sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisessä (TEM)
- Käytännössä lapsella ei välttämättä ole mahdollisuutta turvata perheensä toimeentuloa eikä perheenyhdistämistä hakevalla huoltajallakaan (Poha)

- **Sisäministeriön kanta:**
  - Toimeentuloedellytystä koskevan kategorisen poikkeuksen poistaminen alaikäisiltä lapsilta on yksi keinoista, joilla pyritään vähentämään kannustimia lasten käyttämiseen maahantulon välineenä
  - Myös hallintovaliokunta on aiemmin kiinnittänyt vakavaa huomiota asiaan (HaVM 4/2004 vp)
  - Poikkeamismahdollisuus merkityksellinen (mm. PeVL 27/2016 vp)

Muutos 4: Alaikäisyyden määrittäminen (38 §)

- Lapsen alaikäisyyden määrittämistä koskevan ”edun” soveltamisalaan kuuluisi van turvapaikan saaneet perheenkokoajat, ei kiintiöpakolaiset (Lapsiasiavaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu)
- Perustuslakivaliokunta (PeVL 11/2025 vp) on lausunnossaan todennut, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä mutta sen mielestä yhdenvertaisuuden kannalta parempi vaihtoehto olisi kuitenkin turvapaikanhakijana Suomeen saapuneiden ja kiintiöpakolaisten yhdenmukainen kohtelu.

- **Sisäministeriön kanta:**
  - Siltä osin, kun on kyse alaikäisyyden määrittämistä koskevan sääntelyn soveltamisalasta, niin koska kyse ei perustuslakivaliokunnan mukaan ole säätämisjärjestyskysymyksistä, niin säännöstä ei ehdoteta muutettavaksi tältä osin

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

- Voimaantulo 15.5.2025
- Onko siirtymäsäännöstä tarkoitus soveltaa tilanteessa, jatkolupaa haetaan eri perhesiteen perusteella taikka aikaisempi oleskelulupa on myönnetty muulla perusteella (esim työ) (Migri)

- **Sisäministeriön kanta:**
  - Voimaantulolle 15.5. ei ole pakottavaa syytä mutta tarkoitus on, että voimaantulo olisi mahdollisimman pian
  - Tavoitteena on suojata olemassa olevaa perhe-elämää.
  - Siirtymäsäännös koskee henkilöitä, jotka ovat hakeneet oleskelulupaa perhesiteen perusteella tai saaneet oleskeluluvan kyseisen perhesiteen perusteella ennen lain voimaantuloa

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi